

Netwerkevent

Cultuursensitieve Zorg ELZ BraViO

Cultuursensitieve gespreksvoering

Dagmar en Judi

30/05/2024

VAPH

VLAAMS AGENTSCHAP VOOR
PERSONEN MET EEN HANDICAP

Vlaanderen
verbeelding werkt

Inhoud

---

1. CuSeHa

1. Team & ervaring
2. Opbouw traject

2. Cultuur

3. Fundamenten van cultuursensitief/diverssensitief werken

1. Attitude
2. Vaardigheden
3. Kennis

4. Eindgesprek

CuSeHa team

---

2 maatschappelijk werkers

2 psychologen

In samenwerking met:

- neuroloog (NAH), psychiater en huisarts
- Stuurgroep (overziet en denkt mee bij proces)
- Inter- en supervisie: diagnostische centra OLO vzw, WVCB DIASS+
- Foyer VZW of Brussel Onthaal voor interculturele bemiddeling/vertalingen

CultuurSensitieve zorg voor personen met een Handicap

Nood aan bereikbaar, bruikbaar en representatief aanbod!

CuSeHa

Doel:

Opbouwen en delen van expertise rond:

Cultuursensitieve diagnostiek

Door:

Diagnostiek bij volwassen Brusselaars met vermoeden van een:

- autismespectrumstoornis
- licht verstandelijke beperking
- niet-aangeboren hersenletsel met enkel cognitieve uitval én migratieachtergrond

CuSeHa team

Het traject bestaat uit:

- Kennismakingsgesprek (MW)
- Cultureel interview (MW)
- Zelfredzaamheidsgesprek (MW)
- 2 anamnestiche gesprekken (Auto-anamnese & hetero-anamnese) (PSY)
- 2 psychodiagnostische testenmomenten (PSY)
- Psychiatrisch/Medisch onderzoek (Huisarts/Psychiater/Neuroloog)
- Multidisciplinair gesprek
- Eindgesprek (PSY)

Duur van een gesprek is 2 uur & vertaling gebeurt door een tolk of interculturele bemiddelaar

2. Cultuur

De Organisatie van de Verenigde Naties voor Onderwijs, Wetenschap en Cultuur (UNESCO) definieert **cultuur** als een

‘geheel van onderscheidende spirituele, materiële, intellectuele en emotionele kenmerken van de samenleving of een sociale groep, dat naast kunst en literatuur ook levensstijlen, manieren van samenleven, waardesystemen, tradities en geloofsovertuigingen omvat’.

(UNESCO, 2011)

Cultuursensitieve zorg

= zorg die oog heeft voor de volledig context van een cliënt

- Culturele achtergrond
- Leefmilieu
- Opleiding
- Identiteit
- Leeftijdsgroep
- ...
- => **Kruispuntdenken**

Belang van cultuursensitief werken

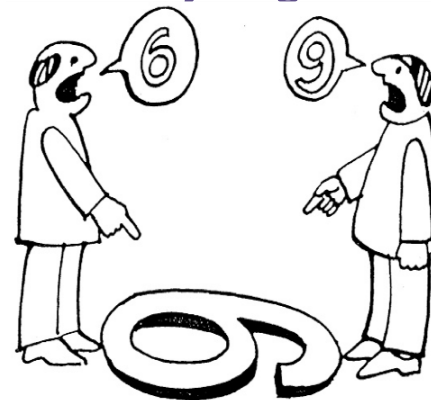
Mogelijke valkuilen:

- Meningsverschil over het verloop van het traject
- Het medicaliseren van functionele of normale verschijnselen
- Vooringenomenheid van de hulpverlener t.a.v. een bepaalde cultuur
- Westerse bril: bv. hand schudden
- Overculturalisatie
- Wij-zij denken
- Handelingsverlegenheid

2. Fundamenten van diverssensitief werken

• Attitude

- ☐ Oprechte nieuwsgierigheid
- ☐ Handelingsverlegenheid
- ☐ Kruispuntdenken en zelfreflectie: denk buiten je eigen referentiekader
- ☐ ECLECTIC framework
  - ❖ Opleidingsachtergrond
  - ❖ Integratie
  - ❖ Taal
  - ❖ Economische achtergrond
  - ❖ Communicatiestijl
  - ❖ Testsituatie
  - ❖ Intelligentieconcept
  - ❖ Migratiegeschiedenis

*Just because you are right,
doesn't mean , I am wrong. You
just haven't seen life from my
side.*

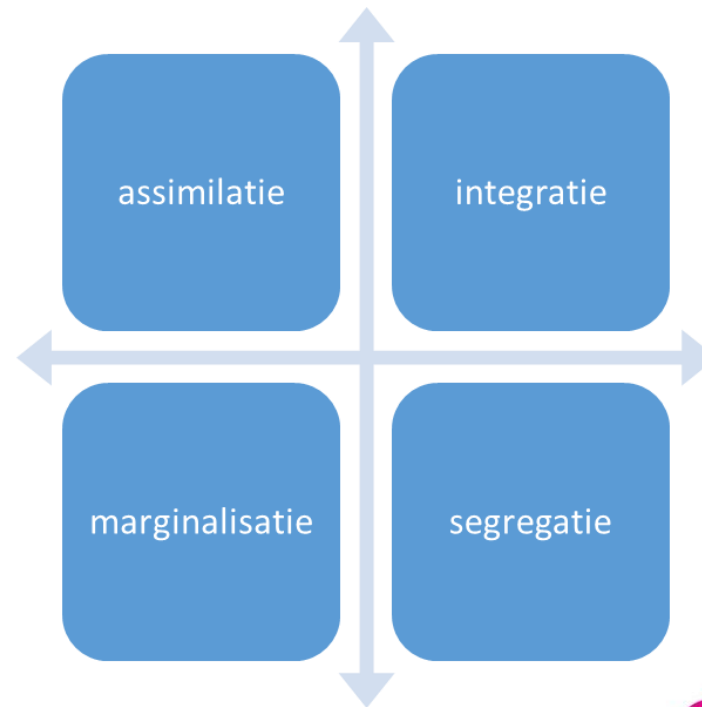
Laat je niet leiden door enkel de eerste indruk

2. Fundamenten van diverssensitief werken bij diagnostiek

- **Kennis**

- ☐ Structurele tendensen en actuele problematieken
- ☐ Acculturatieprocessen

Acculturatie Schaal

“Het proces van culturele veranderingen die individuen doormaken als gevolg van lange termijn contacten met een andere cultuur” (Berry & Sam, 1997).

Behoud ethische cultuur: Separatie – integratie – marginalisering – assimilatie

- Sarah studeert de richting Economie-Talen in het middelbaar, bij opdrachten denkt ze steeds na in het Urdu.
- De beste vrienden van Faras zijn Vlamingen en spreken Nederlands met elkaar.
- Sinds het verhuis van Thiago naar België, heeft hij weinig sociale contacten en volgt hij nauwelijks het nieuws van zowel Portugal als België.
- Emre speelt voetbal met zijn vrienden die ook van Turkse origine zijn, ze doen veel samen met elkaar.

2. Fundamenten van diverssensitief werken

- **Vaardigheden**

- ❑ Culturele Interview/Cultural Formulation Interview

- ❖ Culturele verklaringen, identiteit, psychosociale factoren, relatie tot hulpverlener
    - ❖ CFI: aanvullende modules rond bv. coping

2. Fundamenten van diverssensitief werken

- ☐ Vanwaar?
- ☐ Wat voor soort samenleving?

- ☐ Welke context heeft de cliënt achter zich gelaten?

- ☐ Welke medische ondersteuning kreeg de cliënt thuis?

Zelfredzaamheid

□ In kaart brengen van de zelfredzaamheid a.d.h.v. pictogrammen en differentiatie ondersteuningslevel bij cliënt thuis

- ❖ Mobiliteit (openbaar vervoer, rijbewijs, oriëntatie...)
- ❖ Administratie en financiën (post, afspraken, betalingen...)
- ❖ Maatschappelijke vaardigheden (winkelen, school...)
- ❖ Huishouden (opruimen, afwassen, was, poetsen, koken...)
- ❖ Persoonlijke verzorging (wassen, kleren....)
- ❖ Gezondheid en veiligheid (medicatie, gevaarlijke voorwerpen of situaties, verzorging, ...)

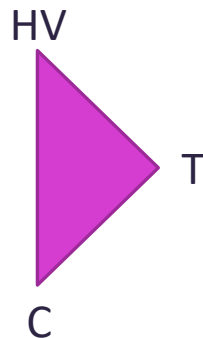
Gespreksflap

Werken met ICB/tolk

- ☐ Aangeraden om diagnostiek uit te voeren in de moedertaal van cliënt
- ☐ Bij voorkeur professionele tolk
- ☐ Belangrijk om goede afspraken te maken met ICB/sociaal tolk VOORAF
  - ❖ Belang van letterlijke vertaling duiden: misinterpretaties, vertekend beeld,...
- ☐ Eventueel gesprek NADIEN om inschatting tolk te bevragen
  - ❖ Hoe spreekt cliënt in moedertaal?
- ☐ Triade

- ☐ Korte, concrete zinnen met tussenpauzen
- ☐ Lichaamstaal als communicatiebron
- ☐ Herkomst en geslacht van tolk

Vragen en meer informatie?

Mail: info.CuSeHa@dop-vbb.be

<https://www.dop-vbb.be/cultuursensitieve-zorg-cuseha.html>